

İSLAM ENTELEKTÜEL GELENEĞİNDE İKTİSADİ BOYUTUN TEŞEKKÜLÜ: ŞEYBÂNÎ, SERAHSÎ VE KİTÂBU'L-KESB (III)

SABRİ ORMAN

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

ÖZ

Bu derginin bundan önceki iki sayısında yayınlanan makalelerimizin ilkinde Kitâbu'l-Kesb metninin bazı problematik yönlerini tartışmış ve yanı sıra onun içeriğiyle ilgili genel bir değerlendirmede bulunmuştuk. Anılan makalelerin ikincisinde, tahsisi olarak Kitâbu'l-Kesb'in "kesb" meselesine ilişkin içeriği üzerinde odaklanmıştık. Okumakta olduğunuz makalede ise aynı eserin diğer bir önemli konusu olan infak meselesi üzerinde duracağız. İnfak terimi, kavramı ve tanımı; infak çeşitleri ve mertebeleri; infakın normatif yapısı ve çerçevesi; farz-ı ayn, farz-ı kifâye ve infak; azimet, ruhsat ve infak; insan ihtiyaçları ve çeşitleri; sosyal yükümlülük ve hak olarak temel ihtiyaçların tatmini, lüks ve gösteriş tüketimi, dilenme meselesi ile veren elin mi yoksa alan elin mi daha üstün olduğuna dair bir tartışma şimdiki makalenin belli-başlı konularını oluşturmaktadır.

Anahtar Kavramlar: Şeybânî, Serahsî, Kitâbu'l-Kesb, ihtiyaçlar ve çeşitleri, infak, infak mertebeleri, harcama, tüketim, farz-ı ayn ve farz-ı kifâye, azimet ve ruhsat, sosyal yükümlülük olarak temel ihtiyaçlar, hak olarak temel ihtiyaçlar, lüks tüketim, gösteriş tüketimi, dilenme, alan el, veren el.

FORMATION OF THE ECONOMIC DIMENSION OF ISLAMIC INTELLECTUAL TRADITION: AL-SHAYBÂNÎ, AL-SARAKHSÎ AND KİTÂB AL-KASB (III)

ABSTRACT

Kitâb al-Kasb, a classical Islamic text comprised of al-Shaybânî's original work and al-Sarakhsî's commentary, has two major themes--*Kasb* and *Infâq*. *Kasb* was the subject matter of an earlier article published in this journal, and *infâq*, i.e. spending and/or consumption is the subject of the present one. *Infâq*, its definition, levels and normative structure of infaq; infâq in the light of the categories *fardh al-kifâyah*, *fardh al-ayn*, *azîmah* and *rukhsah*; human needs and their kinds, satisfaction of human needs as a social obligation and a right, conspicuous consumption, *isrâf*, charity, begging, and a debate on the relative merits of upper and lower hands are major topics to be discussed in this article.

Keywords: al-Shaybânî, al-Sarakhsî, *Kitâb al-Kasb*, needs, consumption, spending, *infâq*, levels of infâq, normative structure of infâq, *fardh al-ayn* and *fardh al-kifâyah*, *azîmah* and *rukhsah*, satisfaction of basic needs as a social obligation, satisfaction of basic needs as a right, conspicuous consumption, *isrâf*, charity, upper hand, lower hand.